

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. 1. Quid sit qualitates, & vtrum sit perfectior quantitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

similitudo destruat, & alia destructa succedat ipsi. Quia in re nihil video certi, sed utrumque existimo esse probabile cum non sit ratio vigens contrarium; utrumque tamen res est parui momenti. Magis tamen probabile puto quod non destruat relatio præcedens quando intentio sit per additionem gradus ad gradum in fundamento eius v.g. in albedine: nam tum sufficit pars similitudinis subiectata in nouo gradu, in quo, si produceretur tota similitudo de nouo, deberet pars eius subiectari; quando etiam similitudo intederetur per ablationem alicuius gradus fundamenti, non deberet similiter tota destrui, sed pars correspondens isti gradui, nec vlla noua deberet produci. Si vero intendatur per destructionem totius rationis fundandi, aut rationis terminandi, & productionem nouæ; similitudo totaliter destruetur, & alia totalis succedet.

Tertia proprietas, dicitur ad conuertentiam.

123. Tertia proprietas est quod dicantur ad conuertentiam, id est, quod sicut vnum relatum dicitur ad alterum, ita alterum dicatur ad ipsum: sic pater dicitur filij pater, & filius dicitur patris filius; & hoc etiam habet locum in rebus tertij generis, quia sicut intelligens dicitur intelligens tale obiectum; ita obiectum dicitur obiectum talis intelligentis, quamuis non habeat relationem realem ad ipsum.

Quarta proprietas, esse simul naturam.

Quarta proprietas est quod sint simul natura, hoc est, quod illa correlatiua, quæ dicuntur ad conuertentiam, sint talis natura, ut in vnum non sit causa, aut principium alterius, nec identificatum ipsi realiter, vnum tamen non possit existere sine altero, nec è contra. Nihil enim aliud denotat similitudo naturæ correlatiuorum, quam hoc.

Dices partem causare filium. Respondet patrem formatet non causare filium, sed partem fundamentaliter.

Quinta proprietas, esse simul cognitionem.

Quinta proprietas est quod sint simul cognitione, id est quod vnum ex natura sua non petat cognosci ante alterum, sed æque vnius cognitio exigatur ad cognitionem alterius, sicut alterius ad cognoscendam ipsam.

Aduertendum autem, has non esse proprietates quarto modo: quædam enim non conueniunt omnibus, & quædam non conueniunt solis. Et hæc de Relatione.

DISPUTATIO XVI.

DE QUALITATE.

NON longius differendus Qualitatis tractatus quæ, si perfectio consideraretur, secundum locum post Substantiam occupare deberet.

QUESTIO I.

Quid sit Qualitas, & utrum sit perfectior Quantitate.

1. **N**ON queritur de Qualitate, prout qualitas significat quæcumque formam actuantem, seu informantem, seu inherentem, siue sit essentialis, siue accidentalis, sic enim qualitas non est alicuius determinati prædicamenti, sed quædam qualitas est de prædicamento substantiæ, quædam de prædicamento qualitatis, quædam de cæteris prædicamentis omnibus: omne enim, quod in quale prædicatur est qualitas in hoc sensu; & propterea cum differentia & accidens quodcumque prædicentur in quale, erunt etiam qualitates. Sed queritur de qualitate prout dicit determinatum genus entium, quæ ponuntur in vno solo prædicamento distincto à cæteris nouem prædicamentis.

explicatio qualitatis assignata à Philosopho.

In explicanda autem natura qualitatis ut sic in hac acceptione, varij sunt modi dicendi: & quidem ipsemet Philosophus hic definit, seu describit qualitatem esse, quæ tales dicuntur. Sed contra hanc descriptionem statim occurrit difficultas communis, quod idem describeretur per ordinem ad seipsum: nam quale formaliter dicit ipsam qualitatem, & quemadmodum ridiculum esset ignoranti naturam albedinis explicare ipsam per ordinem ad album, ita hæc descriptio non satis apta videtur.

Difficultas prædictæ explicatio.

Confirmatur, quia qui ignorat qualitatem ut sic, ignorabit etiam quid sit quale ut sic: ergo non poterit manuci ad cognoscendam qualitatem proponendo ipsi, quod sit constitutum quale ut sic.

2. Propter hæc reprehenditur prædicta definitio ab Hurtado & aliis; sed defenditur à Complutensibus, qui addunt, quod vix potuit commodius explicari qualitas ut sic natura, quam per eius effectum formalem, significatum nomine sui concreti; quod nobis est aliquantulum notius, quam in abstracto, supponit autem quale esse notius quam qualitatem; unde etiam negarent antecedens confirmationis.

Defensio Complutensium.

Sed contra, quia falsum est quod vlli possit esse notius album, quam albedo, aut quantum quam quantitas: cum enim impossibile sit concipere quantum, nisi per modum habentis quantitatem, aut quale nisi per modum habentis qualitatem, profecto impossibile est ut sit notum alicui, quod aliquid sit quantum, aut quale, nisi sit notum illi, quid sit quantitas, aut qualitas.

3. Melius explicaretur Philosophus dicendo quod describeretur naturam qualitatis hoc modo, supponendo quod non diceretur quales à quantitate, aut vlla relatione, & quod ex institutione communi vocis huius nemo intelligeret quantitatem, aut vllam relationem adhaerere rei, quæ denominaretur qualis; sed quod intelligeretur per hoc aliam aliquam formam accidentalem adhaerere ipsi: hoc enim supposito, non male dixit qualitatem ut sic, esse illam formam, à qua habent res denominationem qualis. In re autem conueniret hæc descriptio hoc modo explicata cum alia, quæ diceretur quod qualitas est accidens, quod nec est quantitas, nec relatio intrinsecus adueniens, nec relatio vlla ex sex ultimis prædicamentis. Quæ descriptio, licet non significaret nobis positue naturam qualitatis, ita tamen describeret eam, ut per hanc descriptionem posset facile quis cognoscere omnem formam in particulari propositam esse, vel non esse qualitatem: nam si cui proponeretur albedo, eo ipso quo videret quod non esset quantitas, nec relatio vlla, posset colligere, quod esset qualitas. Et similiter eo ipso, quo cognosceret quod intellectio non esset quantitas, aut relatio, posset colligere quod esset qualitas, & sufficiebat Philosopho dare talem descriptionem qualitatis, per quam de qualibet forma particulari, de qua dubitari posset, facile esset iudicium fere, an esset qualitas, nec ne.

Solum occurrit difficultas, quod ut quis cognosceret iuxta hanc descriptionem aliquid esse qualitatem, deberet cognosceret naturas omnium rerum quæ spectant ad cætera prædicamenta accidentalia. Sed hoc non impedit quominus descriptio sit bona, dat tamen occasionem inuestigandi meliorem aliquam, per quam sine recursum ad cætera omnia prædicamenta posset quis cognoscere naturam qualitatis.

4. S. Thomas duas descriptiones assignat qualitatis, primam 1. p. q. 28. art. 2. dicens eam esse dispositionem substantiæ. Secundam 1. 2. q. 49. ubi docet qualitatem esse modum accidentalem substantiæ, seu, ut explicat Complutenses, accidens modificatum, seu determinatum, vel imponens modum, aut denominationem substantiæ. Has duas explicationes coincidere dicunt Thomista communiter, & ex nostris eas approbat quidam recentior hic.

Duz descriptiones qualitatis à S. Thoma date

Sed certe mihi videntur ex se satis obscuræ, & insufficientes ad declarandam naturam qualitatis; nam quantum ad modum loquendi, certum est, Vbi esse modum substantiæ, seu accidens determinatum ipsius ad talem locum, sicut & Quando ad tale tempus; cum enim Petrus sit indeterminatus ad hunc & illum locum, hoc & illud tempus, determinatur ad hunc locum per hoc ubi, & ad hoc tempus per hoc quando; unde secunda descriptio conueniret ubi & quando, & consequenter non esset descriptio qualitatis: & idem esset dicendum de prima, si conueniret cum secunda descriptione, ut patet.

Non sola qualitas disponit aut modificat substantiam.

Rursus certum est, substantiam disponi aliquo modo per quantitatem ad recipiendas qualitates, & ad agendum ac patiendum ab agentibus corporeis, quæ in rem non quantam nequeunt agere. Præterea applicatione locali disponuntur res vltimate ad agendum in passum, quæ applicatio non est qualitas. Itaque ut prædictæ descriptiones sint bonæ, debet specificari in particulari quo modo disponat qualitas ut sic, aut modificet substantiam, alias non cognoscemus naturam eius, prout distinguitur à cæteris accidentibus.

accidentibus, quæ disponunt & modificant aliquo modo.

5. *Nec satisfaciunt Complutenses* longo discursu, quo conantur ostendere, quod omnes qualitates disponant substantiam determinando eius indifferentiam ad plura; nam licet ipsi dicant id non competere aliis accidentibus, & addant id consideranti patere; reuera tamen potius pater consideranti, quod id etiam competat aliis accidentibus, nam quantitas disponit substantiam ad agendum & patiendum; & hoc ubi disponit substantiam ut sit in hoc loco, si idem sit disponere ac determinare indifferentiam rei, quæ ex se est indifferens, & idem ubi modificat etiam substantiam, & est modus eius in sensu, in quo illi explicant, quo modo particulari conveniat qualitati modificare. Et licet forte non conveniat ubi esse modum substantiæ locatæ in eo sensu, quo iuxta phrasim Hispanam dicitur: *Tiene modo*, aut *tiene buen modo*, quæ phrasi significantius secundum *Complutenses* exprimitur particularis ratio, quæ competit qualitati, ob quam describitur bene esse modus; tamen non videtur etiam id competere omni qualitati, nec enim potest bene dici de re calida aut frigida, ut sic præcise, *tiene buen modo*, aut *tiene mal modo* iuxta phrasim Hispanicam; unde esse modum substantiæ iuxta sensum istius phrasis, non videtur convenire qualitati, ut sic, licet conveniat alicui particulari qualitati. Præterea ista phrasis Hispanica videtur significare artem, vel facultatem aliquam rationalem, quæ aliquis novit viam faciendi aliquid cum quadam gratia, & solum videtur dici posse de hominibus, aut Angelis, quibus tales artes possint convenire, ergo non bene explicatur natura qualitatis ut sic per illam phrasim.

Confirmatur tota hæc impugnatio, quia ipsi concedunt quod utraque illa descriptio conveniat formæ & figuræ, sed eo ipso conuincuntur esse malæ; quia, ut postea ostendimus, nec forma nec figura sunt qualitates huius prædicamenti.

6. *Suares disput. 42. Met. sect. 1.* describit qualitatem esse *accidens quoddam absolutum adiunctum substantiæ creatæ ad complementum perfectionum eius tam in existendo quam in agendo*. Hanc descriptionem tanquam continentem multas particulas superfluas, & non explicantem sufficienter naturam qualitatis, reiciunt *Complutenses*. Et quamvis non approbent omnes impugnationes eorum; præsertim dum conantur ostendere quod *ly absolutum* superflue ponatur, postea enim ostendimus id esse falsum; tamen existimo cum ipsis reuera definitionem esse satis prolixam, & continere aliquas particulas superfluas, ut *ly quoddam*, *ly adiunctum substantiæ creatæ*; nam eo quo dicitur accidens, significatur quod sit adiunctum substantiæ creatæ; neque enim increatæ adiungi potest accidens; nec debet esse per se, alias esset substantia.

Præterea cum istdem sentio, quod non bene explicet naturam qualitatis ut sic, quia quando dicitur quod sit complementum perfectionum substantiæ tam in essendo, quam in agendo, aut hoc intelligitur collectivè ita, ut qualitati ut sic conveniat utramque simul, & hoc falsum est, quia alias omni qualitati deberet convenire utrumque, quod ipse *Suares* non affirmat verum esse. Aut intelligitur distinctivè sic, ut qualitas ut sic necessario debeat habere alterutram rationem ex illis, & quælibet etiam qualitas particularis: & licet id esset verum, tamen definitio non esset una definitio bona, sed plures definitiones contineretur, alias posset quis definire animal ut sic bene, dicendo quod esset vivens rationale aut irrationale; quod est absurdum. Præterea alia accidentia sunt complementa perfectionum substantiæ v. g. quantitas, & figura, & forma, quæ tamen non sunt qualitates.

7. *Hurtadius* describit qualitatem esse *accidens absolutum à quantitate distinctum*. Hanc reiciunt *Complutenses*, quia sex vltima prædicamenta sunt accidentia absoluta à quantitate distincta. Sed postea ostendimus id esse falsum, & consequenter hæc impugnatio non valet in re, quidquid sit an valeat ad hominem. Impugnari posset præterea, quia non declarat essentiam qualitatis ut sic, nisi per ordinem ad quantitatem, cum tamen non magis de-

pendeat à quantitate quam alia accidentia, & consequenter nemo posset cognoscere naturam ipsius, nisi cognoscendo naturam particularem quantitatis: hoc autem est inconueniens, præsertim si alio modo explicari possit sine recursum ad naturam quantitatis: potest autem alio modo explicari, ut patebit ex dicendis.

Arriaga disp. 5. Met. num. 28. putat qualitatem ut sic bene describi esse accidens absolutum. *Contra primo*, quia quantitas est accidens absolutum, & tamen non est qualitas. *Contra secundo*, quia secundum ipsum, ubi est accidens absolutum, & quidem separabile ac conservabile absque re vbiata, & tamen non est qualitas: ergo male hoc modo describitur qualitas.

8. *Mastrius disp. 7. Log. art. 1.* dicit qualitatem ut sic esse accidens absolutum, ratione cuius subiectum qualificatum potest intendi & remitti. *Contra* quia quamvis qualitas non esset intensibilis aut remissibilis, adhuc haberet rationem qualitatis. Deinde non quælibet qualitas est intensibilis; nam certe una intellectio numero non potest intendi aut remitti. Deinde esse intensibile & remissibile non magis convenit qualitati tanquam proprietati, quam habere contrarium: ergo tam bene posset describi esse accidens absolutum habens contrarium, quam accidens absolutum intensibile ac remissibile.

CONCLUSIO.

9. *Qualitas optime explicatur esse accidens absolutum penetrabile*. Hæc in terminis est nullius, quod sciam. Probatum autem, quia omni & soli qualitati convenit hæc descriptio, & eadit difficultates aliorum modorum dicendi, quos reiecit. Dicitur *accidens*, ut distinguatur à substantia; dicitur *absolutum*, ut distinguatur à relationibus intrinsecis aduenientibus, pertinentibus ad prædicamentum. Ad aliquid, & à relationibus extrinsecis aduenientibus, spectantibus ad sex vltima prædicamenta. Dicitur *penetrabile* seu compatibile ex se cum aliis rebus in eodem loco, ut distinguatur à quantitate. Ex quo patet quod omni & soli qualitati convenit prædicta descriptio: quod autem euitet difficultates obiectas contra alios modos dicendi, patet discurrenti per singulas.

Dices cum Complutensibus: *ly absolutum* non significat gradum aliquem positivum inter quantitatem & qualitatem, sed significat solum negationem relationis immediate fundatam in proprio vniuersali ex illis constitutio, sicut irrationale non significat gradum aliquem positivum inter animal, equum, & leonem, sed negationem hominis, quæ immediate fundatur in propria vniuersaliusque differentia: ergo sicut superflue definitur equus dicendo, equus est animal irrationale inanimabile, ita superflue ponitur *ly absolutum* in definitione quantitatis, aut qualitatis.

10. *Contra* hanc doctrinam duo mihi præcipue occurrunt: primum quod probabilius videatur quantitatem & qualitatem, sicut conveniunt siue vniuerso, siue analogice in ratione accidentis ut sic, ita etiam convenire in ratione aliqua positiva communi ipsis, ratione cuius convenit utrisque illa negatio relationis, & quod illa ratio positiva significetur per *ly absolutum*; unde tam bene *ly absolutum* potest poni in definitione ipsarum, quam *ly accidens*. Secundum, quod quamvis *ly absolutum* significaret talem negationem, & hæc sequeretur ad differentiam propriè constitutivam qualitatis, adhuc optime deberet poni in definitione qualitatis, non quod ipsamet negatio esset de essentia qualitatis, sed quod per eam significaretur partim natura istius constitutivi, & hoc maxime locum habet, quando differentia constitutiva non sufficienter constituit nobis secundum quod distinguitur à cæteris omnibus differentiis, nisi quatenus ad eam sequitur talis negatio, ut contingit in proposito nostro: nam non sufficeret ad cognoscendam differentiam qualitatis scire, quod esset accidens penetrabile, quia alia accidentia sunt penetrabilia, ut actio, passio, vniuerso, &c. ergo necessarium debet addi, quod sit accidens absolutum penetrabile.

11. *Dices secundo*: Per hanc descriptionem non significatur natura qualitatis positivè, seu per ordinem ad esse-

Descriptio
Arriagæ
reiciitur.

Descriptio
Mastrij.

Qualitas
est acci-
dens abso-
lutum pe-
netrabile.

Replica
Complu-
tensium.

Descriptio
Hurtadi
reiciitur.

etum positium eius, sed per ordinem ad negationem virtutis expulsiuæ aliarum rerum ab eodem loco: ergo non est bona.

Respondeo, negando consequentiam (quidquid sit de antecedente) quia sicut bene explicatur natura substantiæ per negationem aptitudinis ad inhærendum, cur non bene explicaretur natura qualitatibus per negationem aptitudinis ad expellendum alia à loco?

Quod si queratur, cur non possit dari aliqua definitio qualitatibus ut sic, per ordinem ad effectum positium, quem tribuit substantiæ, sicut potest dari de relatione & quantitate.

Respondeo, hoc oriri ex improportione quam habet intellectus noster cum natura illa qualitatibus in ordine ad eam cognoscendam, quæ improportio colligitur experientia.

CONCLUSIO II.

12. *Qualitas ut sic, est perfectior quam quantitas ut sic.* Hæc est communis cum Doctore in 4. dist. 12. quest. 2.

Qualitas
est perfectior
quantitate.

Probat primo, quia reperitur in subiecto nobiliori, verbi gratia in Angelo; secundo contrahitur ad perfectiores differentias: nam certum est differentiam, qua contrahitur qualitas, ut sic ad intellectionem, esse perfectiorem quam vlla differentia contractiva quantitatis ut sic. Quæ duæ rationes probant sine dubio conceptum qualitatibus ut sic, esse perfectiorem conceptum quantitatis ut sic, & probant etiam dari aliquas qualitates, nimirum spirituales, quæ sint perfectiores quacumque quantitate.

Sed non videntur sufficere ad probandum, quod quacumque species qualitatibus sit perfectior quacumque specie quantitatis, & speciatim dubitari posset de qualitatibus corporalibus, subiectis præsertim in ipsa quantitate, & dependentibus ab ipsa. Sed ex his etiam videtur certum, quod quæ sunt actiuæ, & possunt producere aliquam qualitatem positivam realiter, ut calor, frigus, species impressæ, & qualitates sensibiles, quæ natæ sunt immutare sensum, sunt perfectiores quantitate, si hæc etiam non habeat talem virtutem, quia actiuitas est maxima accidentium perfectio; at si quantitas habeat talem virtutem immutandi sensum, hæc ratio de actiuitate non sufficiens probat albedinem, v. g. esse perfectiorem quantitate: & quantum ad me non habeo principium, quo vniuersaliter hoc probem, nisi supponendo, quod quodcumque aliqua ratio generica, & superior, est perfectior alia ratione generica & superiori, quod etiam differentia omnes contractiuæ illius debeant esse perfectiores differentis omnibus contractiuis huius: quod principium non adeo mihi certum apparet.

Si autem teneatur omnem qualitatem esse perfectiorem omni quantitate, & obiciatur, quod plures qualitates recipiantur in ipsa quantitate, ut calor, frigus, &c. & ab ipsa dependant: ergo sunt imperfectiores. *Respondendum* est, negando consequentiam: quia quamvis forma substantialis dependeat materialiter à materia, tamen non propterea admittitur esse imperfectior: & quamvis visio albedinis, aut etiam intellectio intuitiva eius dependeat ab albedine, non tamen sunt imperfectiora albedine. Itaque licet, in quantum quantitas est independens à qualitate, & qualitas est dependens à quantitate, quantitas sit perfectior, & magis accedat ad substantiam & Deum; tamen in aliis rationibus maioris perfectionis exceditur à qualitate, ut in spiritualitate à qualitatibus spiritualibus, in actiuitate à calore & frigore.

QVÆSTIO II.

De diuisione qualitatis Aristotelica.

Quatuor
species
qualitatis
à Philo-
sopho as-
signatæ.

13. *Philosophus diuisit Qualitatem ut sic in quatuor species vniuersales, ad quas, omnes qualitates possunt reduci, & qualibet ex his quatuor speciebus duobus nominibus expressit, modo sane satis insolito. Primam speciem vocabat habitum & dispositionem, secundam potentiam & impotentiam naturalem, tertiam passionem & patibilem qualitatem, quartam formam & figuram. Circa*

cuius diuisionis sufficientiam & naturam, ut & circa singularum specierum essentiam, varij sunt modi dicendi, ex quibus aliquos doctrinæ causâ examinabimus: & quia sufficientia & natura diuisionis non potest cognosci, nisi cognitis membris diuidentibus, de his prius agemus.

De habitu & dispositione.

14. *C*ertum est non capi hic habitum pro vestitu aut ordine ad vestitum, quia consideratio habitus hoc modo spectat ad prædicamentum vltimum; nec prout habitus capitur pro omni forma opposita priuationi; quia sic forma substantialis, quæ non est huius prædicamenti, est habitus; sed capitur habitus pro aliqua determinata specie qualitatibus. Deinde certum est, quod dispositio non capiatur hic in illa vniuersalitate, in qua significat quidquid quomodocumque disponit subiectum, quia sic omnis qualitas esset dispositio, quia disponit subiectum aliquo modo; vnde Thomistæ describunt qualitatem ut sic per ordinem ad disponendum substantiam; sed sumitur etiam pro aliquo determinato genere, aut specie qualitatibus.

Quid ha-
bitus &
dispositio.

Complutenses dicunt essentiam huius primæ speciei, prout comprehendit qualitates illas particulares significatas his duobus nominibus, *Habitus & dispositio*, & prout distinguitur à cæteris speciebus qualitatibus, consistere in hoc, quod sit qualitas bene vel male disponens rem in ordine ad naturam, seu per se primo ordinata ad bene vel male esse naturæ subiecti, vel secundum se ipsam, ut agritudo & sanitas, vel in ordine ad operationem: ut sunt virtutes & vitia, scientia & error.

Explicat
Complu-
tensium.

Hæc explicatio nullo modo placet non solum, quia datur per particulam disunctiuam *vel*, quæ vix in vnam bonam descriptionem cadere potest, sed præterea, quia omnis qualitas habet hoc, quod est bene vel male disponere subiectum cui inest, vel in ordine ad naturam ipsius, vel in ordine ad operationem aliquam: & sane nemo neget quin calor male afficiat aquam in ordine ad naturam, quandoquidem iuuat ad destructionem ipsius, sicut agritudo iuuat ad destructionem hominis. Præterea: Potentia naturalis & impotentia disponit subiectum ab bene vel male operandum tam bene quam vlla qualitas alia, imo melius in sententia Thomistarum, qui putant illam potentiam & impotentiam esse facultates illas, sine quibus res nequeat operari.

15. Nec valet ad hoc responsio, quæ posset dari ex doctrina *Complutensium*, nempe, quod potentia naturalis detur ad operandum, non curando an bene, vel male afficiat subiectum in ordine ad se, aut suas operationes: nam si habitus scientificus, verbi gratia, detur ad operandum bene, quia inclinatur ad scientiam, quæ est operatio, & si habitus erroneus detur ad operandum male, quia ex se inclinatur ad operationem malam erroris, quandoquidem potentia naturalis; verbi gratia intellectus (loquor in sententia aduersariorum) ex se habeat posse concurrere aliquando ad operationes bonas, aliquando ad malas, cur ex se non dicatur dari ad exercendas operationes bene, & male? Deinde siue detur in ordine ad hoc, siue non detur, pater saltem, quod ex se habeat hoc facere: ergo ex se habet realiter loquendo rationem illam essentialem primæ speciei, & sic non erit realiter loquendo species distincta à prima specie, quod est contra aduersarios.

16. *Confirmatur*: quando dicitur, quod prima species ordinat subiectum bene vel male, quæro an sensus sit, quod omnis qualitas primæ speciei ordinat bene & male subiectum in se, vel in ordine ad operationem; vel quod aliqua qualitas primæ speciei ordinat male, aliqua bene, vel quod prima species sit qualitas illa, quæ abstrahit à qualitatibus ordinantibus bene, & ordinantibus male. Si dicatur primum, falsum est, quia habitus vitiosus non disponit bene, nec virtuosus male. Si dicatur secundum, non significatur vna aliqua ratio communis omnibus qualitatibus primæ speciei, sicut nec significaretur aliqua ratio communis hominibus & brutis, quando diceretur quod daretur aliquod animal rationale, & aliud irrationale, & quod nullum daretur animal, quod non esset rationale, aut irrationale. Si dicatur tertium, non declaratur etiam sufficienter ratio essentialis vnius qualitatibus ut sic, quæ est